

Engelske »Statshusmænd«.

Efter at »Board of Agriculture and Fisheries« i Maj Maaned har udsendt 1ste Hæfte af en »Annual Report of Proceedings under the Small Holdings and Allotments Act, 1908 etc.«, for Aaret 1909, foreligger der nu statistiske Oplysninger om de Resultater, der for small holdings Vedkommende er naaet i de to Aar 1908 og 1909 ved den anførte Lov, som traadte i Kraft den 1. Januar 1908.

Hvad selve Loven og dens Bestemmelser angaar, vil det være urimeligt her at gøre mere end blot ganske kort at trække Hovedlinierne op. Nationaløkonomisk Tidsskrifts Læsere vil have i frisk Erindring Hr. Henrik Pedersens Afhandling: »Jordbesiddelse og Jordreform i England« i Tidsskriftets Aargang 1909, hvor der S. 497 ff. er givet en Fremstilling af Loven og dens Forhold til tidligere Jordlove. Det skal da blot fremhæves, at Loven sætter sig to Maal: dels at skaffe Jord til Husmandsbrug (small holdings) og dels at skaffe By- og Landarbejdere Jordlodder (allotments). For Husmandsbrugenes Vedkommende er det Grevskabsraadene (og Councils of County Boroughs, hvad der praktisk talt er uden Betydning), der, »hvis de skønner, at der er

Engelske »Statshusmænd«.

Efter at »Board of Agriculture and Fisheries« i Maj Maaned har udsendt 1ste Hæfte af en »Annual Report of Proceedings under the Small Holdings and Allotments Act, 1908 etc.«, for Aaret 1909, foreligger der nu statistiske Oplysninger om de Resultater, der for small holdings Vedkommende er naaet i de to Aar 1908 og 1909 ved den anførte Lov, som traadte i Kraft den 1. Januar 1908.

Hvad selve Loven og dens Bestemmelser angaar, vil det være urimeligt her at gøre mere end blot ganske kort at trække Hovedlinierne op. Nationaløkonomisk Tidsskrifts Læsere vil have i frisk Erindring Hr. Henrik Pedersens Afhandling: »Jordbesiddelse og Jordreform i England« i Tidsskriftets Aargang 1909, hvor der S. 497 ff. er givet en Fremstilling af Loven og dens Forhold til tidligere Jordlove. Det skal da blot fremhæves, at Loven sætter sig to Maal: dels at skaffe Jord til Husmandsbrug (small holdings) og dels at skaffe By- og Landarbejdere Jordlodder (allotments). For Husmandsbrugenes Vedkommende er det Grevskabsraadene (og Councils of County Boroughs, hvad der praktisk talt er uden Betydning), der, »hvis de skønner, at der er

en saadan Efterspørgsel efter Husmandsbrug i vedkommende Grevskab, at denne Del af Loven bør bringes i Virksomhed«, har Initiativet til at leje, købe eller ekspropriere Grund i et saadant Omfang, som de anser for hensigtsmæssigt, og igen leje eller sælge det til Lysthavende. Paa samme Maade har By- og Sogneraad Initiativet med Hensyn til Jordlodder. Board of Agriculture udsteder i givet Tilfælde paa vedkommende Kommuneraads Forslag den til Tvangsleje eller Tvangssalg nødvendige Ordre, ligesom Board of Agriculture kan gribe ind, naar det synes, at de kommunale Raad ikke er tilstrækkelig energiske. De fornødne Penge laaner de kommunale Raad paa en særlig Konto: The Small Holdings Account.

I Løbet af de to Aar 1908 og 1909 havde Grevskabsraadene i England og Wales erhvervet 61000 acres Land til small holdings, idet de havde købt 34000 acres for 1,1 Million £ (132 £ pr. acre) og lejet 27000 acres for 34000 £ (25 sh. pr. acre). Heraf er saa de 37000 acres udlejet til 2800 small holders og 28 acres solgt til 2. Desuden har 17 kooperative Selskaber lejet 2700 acres; 1600 Ansøgere har erhvervet 20000 acres direkte af private Jordejere, hovedsagelig ved Grevskabsraadenes Hjælp. Naar samtlige 61000 acres er udstykkede, formenes de at skulle slaa til for 5000. Sammen med de 1600 »private« har saaledes ialt 6600 faaet Jord eller faar det ved Lovens Hjælp.

I Løbet af 1909 modtog Grevskabsraadene 3600 nye Ansøgninger om i alt 63500 acres Land. Dette var et meget ringere Antal end i 1908, idet der tilsammen i de to Aar indgik 26900 Ansøgninger om i alt 437100 acres Land. Men Reporten bemærker, at

disse Tal aabenbart betydelig overstiger den virkelige Efterspørgsel. For det første er kun 15200 Ansøgere godkendte — de, der er forkastede, har i mange Tilfælde ikke været i Besiddelse af den fornødne Kapital (gennemsnitlig mindst 5 £ pr. ønsket acre Land), i andre Tilfælde ikke kunnet tilfredsstille Lovens Fordring om, at de selv skulde dyrke deres Jord. Men dernæst har det ogsaa vist sig, at de godkendte Ansøgere, naar det kom til Stykket, ikke vilde eller ikke kunde betale den af Grevskabsraadet forlangte Leje. Køb har der kun i ganske faa Tilfælde været Tale om. Af de 22500 Ansøgere, om hvilke der foreligger Oplysninger i denne Retning, ønskede kun 2,3 % at købe.

Af Ansøgerne var i 1908 34 %, i 1909 25 % betegnede som Landarbejdere. Reporten for 1908 bemærker, at dette kan synes et lille Antal, men at det maa erindres, at en Landarbejder ikke har Tid til at dyrke mere end en lille Jordlod, og medmindre han har opsparet Penge nok til at kunne overtage et Brug paa 30—40 acres, vil han som Regel ikke kunne staa sig ved at opgive sit daglige Arbejde.

Med Hensyn til den Kapital, Ansøgerne havde, foreligger der kun Oplysninger gennem Stikprøver, omfattende baade de godkendte og de forkastede Ansøgere. Det viste sig, at hver Ansøger gennemsnitlig havde 112 £, eller 7 £ pr. ønsket acre Land.

Den Bemyndigelse, der i givet Tilfælde paa Kommunalraadets Indstilling tilkommer Board of Agriculture til at iværksætte Tvangskøb eller Tvangsleje, blev anvendt i 169 Tilfælde i 19^{08/09} og berørte 12300 acres Land. Heraf udgjorde Tvangskøb de 59 (7700 acres)

og Tvangsleje de 110 (4670 acres). Saa langt Oplysninger foreligger, viste det sig for Tvangskøbene Vedkommende, at hvis Sælgerne forlangte 99300 £, tilbød Kommunalraadene 74200 £, medens den ved Vurderingen fastsatte Pris blev 83200 £. Paa samme Maade ved Lejen henholdsvis 557 £, 413 £ og 498 £.

Til Bedømmelse af de Forandringer, Loven har medført i den tilstedeværende Jordfordeling, meddeler Reporten en Række Oplysninger, der selv om de ikke er nye, saa i hvert Fald er de nyeste. I 1895 var der i England og Wales 299400 Brug paa 1—50 acres hver med tilsammen 4,2 Million acres Land. Da Antallet af samtlige Brug af alle Størrelser var 440500 og det samlede Areal 27,7 Million acres, ses det, at Smaabrugene (1—50 acres) udgjorde 68 % af samtlige Brug, medens deres Areal kun repræsenterede 15 % af det samlede Areal. Yderligere ved man, at Antallet af Smaabrug var faldet til 288000 i 1909 (i dette Antal er dog medregnet en Del Ejendomme, der ikke dreves landbrugsmæssigt; det virkelige Antal af smaa Landbrug kan derfor anslaaes til 250000 i 1909). Reporten fortsætter saaledes: Det er interessant at bemærke, at medens Antallet af Smaabrug i England og Wales i Løbet af de sidste 25 Aar har været stadig aftagende, viser Tallene for 1909, at Strømmen er begyndt at vende, og at der er en Tilvækst (net increase) paa 835 Smaabrug i Sammenligning med 1908.

Efter at Reporten meget indtrængende har anbefalet Dannelsen af kooperative Købs- og Salgsforeninger og gjort de store industrielle Forbrugsforeninger opmærksom paa, at hvis de vilde købe Andelsselskabernes Produkter til rimelige Priser, vilde de kunne dække

største Delen af deres Behov fra indenlandske Kilder, sluttes der med nogle almindelige Betragtninger over Lovens Evne til at bidrage til Standsningen af Landdistrikternes Affolkning. Medens der med Rette gøres opmærksom paa, at »ethvert Forsøg paa i stor Udstrækning at overflytte Byboere til Landet og vente, at de uden forudgaaende Erfaringer eller omhyggelig Uddannelse skulde kunne skabe sig en Levevej i et saa teknisk Erhverv som Landbruget, paa Forhaand kan anses for haabløst«, mener man paa den anden Side, at »der er al Grund til at haabe, at en fornuftig Oprettelse af Smaabrug vil hjælpe meget til at holde mange Mennesker, der ellers vilde drage til Byerne, ude paa Landet, ved at give dem Udsigt til Selvstændighed og til at hæve sig over den almindelige Landarbejders Stilling, og at det ved et velafpasset Andelsystem vil være muligt hjemme at producere en meget betydelig Del af det Smør, Ost, Fjerkræ, Æg, Frugt og Grønsager, der nu indføres«.

E. C.
